Telefon št. 74. *Posamna številka 10 h.*

Po pošti prejeman:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravništvu prejeman:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in **inserate** sprejema **upravništvo** v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 138. **V Ljubljani,** v sredo 19. junija 1901. **Letnik XXIX.**

Prihodnji boj.

Dunajska »Information« je prinesla pred nekaj dnevi poročilo iz Ljubljane, v katerem pravi, da bo borba pri letošnjih deželnozborskih volitvah na Kranjskem izredno ljuta in da bota obe stranki napeli vse svoje moči. »Information« pravi, da se gre katoliškonarodni stranki, katera je sedaj vsled nemškoslovenske liberalne zveze popolnoma ovirana, sedaj resno za to, da si pribori absolutno večino v deželnem zboru. Mi pa opazujemo, da bo letošnja borba imela še veliko večji pomen: Pri tej borbi se bo tudi šlo zato, bo li liberalna stranka v tej svoji obliki, ki jo ima sedaj, in pod tem vodstvom sploh mogla še obstojati.

Sedaj je liberalna stranka popolnoma Tavčarjeva stranka. On ima v roki »Narod«, s katerim brezobzirno ubija vse, kar se predrzne drugače misliti. Niti Hribar nima več moči poleg Tavčarja. Ta terorizem drži sedaj liberalno disciplino, a gotovo je, da bo ta terorizem tudi to strahko demoraliziral in uničil, kakor je še vsako, v kateri je eden mogočnjak prehudo napenjal vajeti.

Prihodnja borba za deželni zbor bo odločila, ali Tavčar-Schweglova hegemonija v deželi še ostane prihodnjih šest let. Zato je ožja Tavčarjeva stranka napela vse svoje sile, da se ta zadnji pot vzdrži na površju. Pravimo zadnjo pot — ker na to ni misliti, da bi čez 6 let Tavčar še tako oblastno govoril, kakor sedaj. Ta stranka je zložila veliko denarja za agitacijo. Ta stranka si je udinjala učiteljstvo, da zanjo agitira, ker mu pred oči stavi konstelacijo v deželnem šolskem svetu. Ta stranka je za sedaj nahujskala trgovce in krčmarje, samo da si pridobi agitatorjev. Bančni agentje in pisarji liberalnih advokatov — vse agitira, da bi Tavčar-Schweglovo ozvezdje svetilo še šest let na Kranjskem.

Prepričani smo, da bo ta boj hud. Vemo, da naši somišljeniki ne žele boja in zato jim je težko in neprijetno stopiti na volivno bojišče proti ljudem, ki so brezobzirni, surovi in delujejo z vsemi sredstvi.

A pomisliti je treba, da se gre zdaj za odločilen boj — potem bo mir dalj časa. Sredstva liberalne stranke so sedaj tako napeta, da po neugodnem izidu volitev stranka opeša.

Najhuje delajo zdaj z »Rodoljubom«. A pri »Rodoljubu« morajo tisočake doplačevati. To pa plačujejo ljudje, ki niso vajeni, deliti miloščine, in ki dajejo le tedaj, če od tega pričakujejo dobiček. Prizadejati je treba pri prihodnjih volitvah stranki tak udarec, da bo izprevidela, da s takim orožjem pri nas več ne zmaguje. Sipali bodo denar po Dolenjskem in Notranjskem, a če jim tudi to ne pomaga, prišla bo nanje reakcija oslabljenega žepa.

Tudi moralna dekadenca stranke je tolika, da jo mora neuspeh pri volitvah skoro podreti. Edino, kar druži te ljudi, je sovraštvo proti cerkvi. V drugem vsem so razkosani in needini. Gospodarskih načel nimajo nikakih, smer stranke je vsa protiljudska, ker podpira ljudske izkoriščevalce. Časopisje liberalno je tako surovo, da pošten človek pred njim ne more imeti več spoštovanja. Velika laž v imenu »narodna« stranka je že vsakomur očita. Kdor ima količkaj slovenskega rodoljubja v sebi, mora se vendar sramovati stranke, ki je skoro vso moč v deželi položila v rake Nemcem in se jim še sama vrgla v naročje.

Če pomislimo na ogromno delo, katero so katoliški možje v zadnjem desetletju storili za probujo ljudstva in za njegov nravni in gmotni blagor, moramo pač dobiti poguma za prihodnost. Toliko energije, toliko požrtvovalnosti v najhujših razmerah, kakor so je pokazali naši možje zadnji čas, mora s svojo nravno silo najti odmeva v ljudski duši, ki je tudi nravna in ima čut za požrtvovalnost.

Zato pa le brez strahu. Hud bo boj, a je potreben. Po boju bo bolje za nas in za naše ubogo ljudstvo.

Deželni zbor goriški.

K seji so prišli vsi poslanci razen prevzvišenega g. kardinala in posl. Lapanja, ki ni mogel priti, ker je povodenj od sobote do nedelje odnesla ceste in podrla mostove na Tolminskem.

Predsednik pozdravi poslance, naznani došle vloge in predstavi vladnega zastopnika namestniškega svetnika gosp. grofa Henrika Attemsa.

Točke dnevnega reda so se vršile mirno in stvarno. Italijanski poslanci so poročali v italijanskem, slovenski v slovenskem jeziku. Predsednik je govoril izključno v italijanščini, vladni zastopnik v obeh deželnih jezikih.

1. Načrt zakona zadevajoč spremembo § 53 lovskega zakona z dne 15. februvarija 1896 št. 26 dež. zak. — se je na predlog poslanca B. Grča oddal legalnemu odseku.

2. Načrt zakona zastran odprave § 2. postave z dne 14. maja 1896 dež zak. št. 20 (Povračilo odgonskih troškov) — se je sprejel brez ugovora.

3. Poročilo glede sprejetja troškov za nastanitev orožništva na račun države — je šlo na predlog poslanca Panigaj na legalni odsek.

4. Načrt zakona zastran pospeševanja govedoreje. — Se je izročil posebnemu odseku šestih udov po nasvetu dr. Anton Gregorčiča.

5. Poročilo o prošnji morske kopelji v Gradežu za podporo 800 K. — Se je dovolila.

6. Poročilo o sprejetju pobiranja drž. užitnine in davščine na žganje in pivo v deželno režijo. — Se je oddala finančnemu odseku v poročanje.

7. Odobritev nakazanih pokojnin, ozir odgojnin in pokojninskega zaklada učiteljem. — Se je odobrilo.

Po dovršenem dnevnem redu je tajnik dež. odbora prebral dolgo vrsto prošenj za podporo.

Dr. Ant. Gregorčič je podal predlog za deželno in državno podporo Tolmincem radi velikanskih poškodb po povodnji od sobote do nedelje.

Prof. I. Berbuč je prebral predlog, da naj dež. zbor izvoli posebno komisijo, ki naj temeljito preišče vzroke slabih vspehov na gimnaziji in realki, ter stavi v tem zasedanju točne predloge v zboljšanje razmer na naših srednjih šolah. Ta predlog je važen in je upati, da bo pripomogel k ugodni rešitvi važnega vprašanja. Morda bo tudi povod, da se obe narodnosti zjedinite glede učnega jezika na srednjih šolah v Gorici. Isti poslanec je podal tudi predlog glede vladne pomoči mladem dež. šolskemu zalogu.

Dr. Tuma je prečital interpelacijo glede premestitve učiteljišča iz Kopra v Gorico. C. kr. vladni zastopnik je precej odgovoril v slovenskem jeziku in ponovil v italijanskem, da vlada je že obravnavala to vprašanje, ki pa še ni konečno rešeno. Ta teden bodo delali odseki, prihodnji ponedeljek dne 24. junija pa bo zopet seja deželnega zbora.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. junija.

Krščanski socijalci in vlada.

V krogu dunajskih krščanskih socijalcev kakor tudi sploh vseh za interese obrtnega stanu vnetih strank vlada precejšnja nejevolja, ker gosposka zbernica še sedaj ni sprejela načrta o spremembi §§ 59. in 60. obrtnega zakona. O tem je govoril na nekem shodu v Wiedenu tudi dr. Lueger ter izjavil: Ministerski predsednik dr. Körber se mora pripraviti na najodločnejšo opozicijo, ako ne bo izpolnil najopravičenejih teženj krščansko-socijalne stranke. Ljubkovanja s socijalnimi demokrati in Schönererjevci mora biti konec. Za štalažo jim ne maramo biti več. Od nadaljnega postopanja dr. Körberja bode odvisno, bode-li krščansko-soc. stranka mirna v bodočem jesenskem zasedanju, ali pa bo posegla po orožju najstrožje opozicije. Konečno se je dr. Lueger pritoževal, da je predsednik grof Vetter dopustil ostudne napade Vsenemcev na njegovo osebo.

Moravsko spravno vprašanje.

Moravski deželni zbor se je sošel te dni v važne posvete, ker je poleg tekočih deželnih razmer na dnevnem redu spravno vprašanje. Iz te moke pa bržkone ne bo kruha, ker Nemci še sedaj ne marajo ničesar čuti o pošteni spravi. »Lidove Noviny« ostro kritikujejo dela stalnega spravnega odseka. Različni pododbori tega odseka delujejo že leta, a še sedaj nimajo ničesar pokazati. Vzpričo takemu nevspešnemu delovanju uvidi češki narod na Moravskem v celi spravni akciji le golo komedijo. Sicer

LISTEK.

Čari.

Kozaška pravljica. — Malorusko spisal Marko Vovček.

1.

V davnih davnih časih je to bilo, a vendar kot da se je včeraj dogodilo. O mladih letih se veli: kar v mladosti čuješ ali vidiš, to ti je vedno do konca pred očmi. Stara babica je nam devojkam, ko smo prele volno, pripovedovala, a me smo pozorno poslušale, kot da z dušo prežimo na vsako besedo: Kako je nekoč bilo na svetu, kaka čuda so se nekoč godila.

Živel je star kozak Zadorožko z ženo (pripovedovala je babica). Bog jima je dal, da sta odgojila sina kot sokola. Kak lep kozak ti je vzrastel! I na konju i v orožju i v obnašanju je bil viteški. A tudi doma je bil odkritosrčna duša do vseh. Očeta in mater je spoštoval in slušal. Stara sta se tolažila in veselila nad svojega otroka in sta hvalila Gospoda.

Doživel je stari Zadorožko svoje dni in Gospod ga je poklical k sebi. Blagoslovil je sina in ženo, zapovedal jima, naj ne tugujeta, da ga naj lepo pokopljeta — in zaspal je za veke . . .

»Ne plakajte, mama!« teši Timoš staro mamico.

»Drago dete, kako naj ustavim solze, ki mi same teko iz očij? Z njim sem preživela mlade dni tiho in prijazno, a sedaj mi je to usojeno, da v starih letih osirotim. Kamorkoli pogledam po hiši, po vrtu ali po dvorišču, povsod se njega spominjam.«

»Za-me je že čas, da grem na delo, mati,« pravi Timoš; »spremil bom vas do sosede Hane, da se tam ne mučite.«

»A dobro, dobro, moj jasni sokol! Pojdimo k Hani, sin!«

A Hana je bila vdova, kot ona. Imela je hčerko edinico, imenovali so jo Hima. Bila je krasna deklica, kakor polna rožica, jasnooka Hima je dorastla skupaj s Timošem, kot sestra z bratom; skupaj sta se igrala, skupaj tožila, vse skupaj, vse lepo med seboj, pa sta tako tudi dorastla.

Kadar se je dogodilo, da Timoš en dan ni videl deklice, že mu ni bilo prav; a tudi ona je pretakala solze, ko je čakala svojega črnookega mladeniča. Stari sta pustili.

»Naj se,« rekli sta, »ljubijo otroci. Morda jih bo Gospod kdaj združil. Imeli bomo ženitovanje.«

Ali menite, da je bilo malo mladeničev, ki so hodili za Himo kot začarani? Ako pride na vrata, že se pokažejo; a ona gre mimo njih ponosno, niti na enega ne obrne očesa. Njej je vedno v mislih samo črnooki Timoš, njega pričakuje zjutraj in zvečer. Ako ga ni, objame jo tuga, ako ga zagleda, ji je čudno in milo, in na svetu se lepo živi.

2.

Stara babica je pripovedovala o teh ljudeh, kot da ji stoje pred očmi, a sama je rekla, da je bilo to v davnih davnih časih. In pripovedovala je dalje in dalje ter predla volno.

Brez nesreče, pravijo, ni nikogar na svetu. In tudi Himi ni odšla njena zla ura. Timoša ni prvi večer, ni ga drugi, tretji večer. Hima ne spi, ampak hodi po vrtu, sprehaja se in hodi po duhtečem cvetji, katero je sama sadila in polivala, ne mara ničesar, ker ji je velika otožnost prevzela odkrito, verno srce.

Začelo se je daniti. Timoš gre po ulici vesel, gre naravnost domov.

Ona je pritekla in mu zastopila pot,

„Reci mi“, pravi mu, „vsaj jedno besedo. Ni te bilo ne včeraj, ne predvčeranjim. Ako si me pozabil, govori čisto resnico“.

„O, dekle, dekle“, pravi Timoš, „kako si me užalostila! Moram ti priznati tvojo nesrečo; midva ne bova nikdar . . .“

„Ne? Ali si si našel drugo nevesto, lepšo od mene? Ali te ljubi ona odkrito, kot jaz? Povej mi, čegava je. Zaradi nje so uničeni moji mladi dnovi, a da jo vsaj vidim, kakšna je!“

„Ne srdi se nanjo, Hima. To je tiha in dobra duša. Sirota je“.

„To je Olena Boudarovna! Ona! Ti greš torej k njej vsak večer? Jaz sem izplakala svoje oči, svet mi ni več ljub, a ti za drugo hodiš! Nesreča moja, neizrečena nesreča moja! A kaj, morda misliš, da jo vzameš!

„Snubače bom poslal v nedeljo“.

„Zakaj tako hitiš? Morda ne bo sreče?“

„Dal Bog, a dobrega mi nič ne prerokuješ, zla devojka!“

„Poslušaj, Timoš, zapusti mojo nasprotnico. Pusti jo, če nočeš, da se na veke kesaš. Kesanja bo, pravijo, a povrnitve ne“.

„Zakaj naj jo pustim? Zastonj izgubljaš

bodo pa imeli Nemci v deželnem zboru povodom razprave o šolskem in gospodarskih vprašanjih dovolj prilike, da pokažejo Čehom svojo ljubezen do miru.

Knez Lobkovic o cesarjevem obisku.

Včeraj se je sošel češki deželni zbor in deželni maršal tega zastopa knez Lobkovic se je takoj v otvoritvenem govoru spominjal veselega in za Češko velepomenljivega dogodka zadnjih dnij. Rekel je knez Lobkovic, pričenši svoj govor v češkem jeziku, da povodom otvoritve ne bo, kakor je bila dosedaj navada, omenjal del, ki jih ima rešiti deželni zbor, marveč spominjati se hoče samo veselega cesarjevega obiska, ki je povzročil nepopisno radost mej vsem prebivalstvom. Omenjal je cesarjevega velikodušnega daru ter nadaljeval nemški: »Cesar je najprej počastil s svojim obiskom kraljevo glavno mesto Prago. Raztegnil pa je svoj obisk tudi dalje, da mora izginiti vsako najmanjše domnevanje, kakor bi hotel odlikovati jednega obeh narodov. Pri tem obisku se je pokazalo, da so vsi prebivavci tega kraljestva brez razlike narodnosti jednako udani svojemu cesarju in kralju, in kaže se, da se prepir, ki vznemirja to deželo, da poleči le z ljubeznijo in udanostjo do vladarja. Dokler bodo v celokupnem prebivalstvu vkoreninjena taka čustva, tako dolgo nam ni treba obupovati nad stanjem stvarij, marveč upati moramo na boljšo bodočnost in na konečno spravo«. Svoj govor je končal deželni maršal z željo, naj bi Vsemogočni še dolgo vrsto let ohranil ljubljenega vladarja. — Pomenljiveji del svojega govora je govoril torej knez Lobkovic v nemščini, kar je pač dokaz, da je hotel apelovati v prvi vrsti na Nemce, ki, kakor se je pokazalo, nočejo še prav ničesar čuti o kaki popustljivosti.

Ogerski parlament

bo zboroval še do pričetka julija. Najkasneje koncem prvega tedna v juliju bo zasedanje odgodeno. Parlamentarne počitnice pa ne bodo trajale niti dva meseca, ker koncem avgusta namerava vlada zopet sklicati obe zbornici h kratkemu zasedanju. Govori se, da se parlament v avgustu snide samo radi tega, da vzame na znanje cesarjevo pismo o razpustu parlamenta in da čuje prestolni govor, s katerim se običajno zaključi parlamentarna doba. Nove volitve se potem vrše v zadnjem tednu septembra in v prvem tednu oktobra.

Baron Fejervary častni meščan budimpeštanski.

Zastopstvo ogerskega glavnega mesta je izvolilo te dni s 138 proti 21 glasovom ministra za ogersko deželno brambo barona Fejervaryja častnim meščanom v priznanje njegovih velikih zaslug za liberalizem. Maloštevilna opozicija je krepko nastopila proti temu imenovanju, a seveda brez vspeha. Vodja opozicije Peter Kasics je ostro napadal domobranskega ministra ter izjavil, da vendar ne gre, da bi se „tako narodu nasprotnemu seljaku“ podelilo častno meščanstvo. „Ravno okolnost, da je Fejervary Mažar, dela tem nevarnejo njegovo protinarodno mišljenje. Hišni prijatelji, hišni hlapci in hišni tatje so najnevarneji. Izvan mestnega zastopa stoječe osebe so govornika nujno prosile, da naj prepreči tako nečastnost“.

Državni kancler Bülow o Bismarcku.

Minulo nedeljo se je vršilo odkritje Bismarckovega spomenika v Berolinu, kajpada z velikansko slavnostjo. Pri tej priliki je imel nemški državni kancler grof Bülow daljši govor, ki pa ne ugaja povsem zagrizenim Bismarckovcem. Govornik je naravnost izjavil, da ni vsega odobravati, kar je Bismarck rekel in storil, le bedaki in fanatiki morejo trditi, da se mož ni nikdar zmotil. Tudi mnoga njegovih načel so taka, da jih ni odobravati vselej in v vsakem položaju. — Nobena stranka, pravi dalje Bülow, ne more reklamirati Bismarcka samo zase, marveč je mož celega naroda, on je narodna last. — S temi besedami je kancler Bülow pač precej občutno krenil nemške nestrpneže v rajhu in pri nas, ki govore o le svojem polubogu Bismarcku.

Dopisi.

Iz Ribnice, dne 17. junija. Molčal bi bil o stvari, ki jako čudno osvetljuje tukajšnjo inteligenco, ko bi je ne bil v »Narodu« obesil na veliki zvon mož, ki bi imel največ vzrokov o tem molčati. Nič posebnega ni bilo. Tukajšnji uradniki, trški občinski zastop in gasilci naši niso šli za procesijo Sv. R. Telesa dan. Verjemimo, da je gori na štetim ljudem res kaj na tem, da se udeležijo procesije. Saj drugače bi pač ne jadikovali po listih, da oficijelno niso mogli zraven. (Seveda se dobe tudi poredni ljudje, ki jim tega ne verjamejo in pravijo, da s tem jadikovanjem hočejo skriti le svojo breztaktnost.) Zakaj toraj uradništvo itd. ni moglo oficijelno k procesiji. Odgovor: Zato ker ga dekan ni vabil.

Res dekan uradov ni vabil. Vpraša se: Ali je s tem zanemaril kako svojo dolžnost. Povdarjam besedo: d o l ž n o s t. Jaz ne vem o kakem pozitivnem ukazu. G. Višnikar, Vi ste tudi tega mnenja. Saj menda še veste, kje ste se tako izrazili. Jaz sem pa strožji. Morda se pa — tako mislim — nahaja le kje kak odlok, ki govori o tem. Kdo bi za vse odloke vedel? Toda tako silno obvezen pa gotovo ni, da bi radi njega, če se je tudi namenoma prezrl, podtikali obče spoštovanemu duhovniku, kakor je ribniški dekan, tako grde namene, kakor dela to imenovani dopisnik, ki ga gotovo poznate, gosp. Višnikar. »Procesija sv. R. Telesa — politična agitacija«. »Duhovni ne poznajo druge vere, kot svojo politično in gospodarsko prevlado« itd. Ali ni to grdo?

In vse to zaradi navadne u l j u d n o s t i, vabiti uradništvo posebej k cerkvenim slavnostim, ki se je letos opustila. Dosedaj je namreč tudi g. dekan vedno vabil razne zastope, dasiravno ve, da ne delajo p o v s o d tako, pa se vendar uradništvo in druge oblasti korporativno udeležujejo. Zakaj toraj dekan letos ni poslal vabil. Zato ker se mu je vljudnost demonstrativno vračala z nevljudnostjo.

Vabil je dvakrat, pa zastonj: Prvič k procesiji ob sklepu misijona v Ribnici dne 28 febr. 1900. Bilo ni nikogar, ne uradnikov, ne gasilcev, razven par občinskih odbornikov. Pač so se vdeležili procesije odbori kmetskih občin. Procesijo je vodil presvetli gospod knezoškof, kar se v Ribnici morda še ni zgodilo nikoli. Ljudstva je bilo zraven gotovo 3—4000, sploh vsa fara — le »inteligence« ne, — vkljub vabilu, čujete g. Višnikar!

Drugič je vabil dekan državne in dež. oblasti in zastopstva k sv. maši in procesiji ob slavnosti presv. Srca Jezusovega dne 24. jun. 1900. Zopet se je vdeležila slavnosti vsa fara, cerkev je bila natlačena, le za p o v a b l j e n c e prihranjeni in pogrnjeni sedeži so žalostni in prazni zevali sredi cerkve. Ne niso bili popolnoma prazni. Prejšnji načelnik žel. postaje, poštena duša, je sameval med mašo v njih ter menda premišljeval, kake vere je prav za prav ribniška »inteligenca«. K procesiji pa še tega ni bilo. Ali mu je bilo dolg čas samemu, ali pa se je bal, da bi ga inteligenca ne izobčila iz svojega števila. G. Višnikar, Vi ste se pa, če se ne motim, mesto k procesiji odpeljali ali v Lašče ali kam. In to vkljub vljudnemu vabilu in vkljub poročilom listov (morda pa »Vam pristopni listi« tega niso poročali) da so se vdeležila v Ljubljani te slovesnosti vsa oblastva, da se je leto poprej na Dunaju sam presvetli vladar pridružil ljudstvu, ki se je posvetilo presv. Srcu božjega Odrešenika. Kaj Vas je toraj tačas odvrnilo, da se niste odzvali vljudnemu vabilu?

Zakaj Vas toraj ni bilo k procesiji, dasi Vas je vabil dekan? Odkrit odgovor, ki sem ga zvedel od pristaša Vašega, je: »Zato, ker je misijon kmetska stvar, ki ni za inteligenco«. In zakaj vas ni bilo povabljenih k slavnosti presv. Srca Jezusovega l. 1900.? Že uljudnost in prejasni vzgledi, bi Vam bili morali to svetovati. Tudi vzrokov, ki so Vas od misijonske procesije odvračali, ni bilo pri tej slavnosti. Pri misijonu je bil ravno pustni torek; po Vaši misli neprimeren dan za procesije. Ali mislite, da je primerneje, ako se c. kr. uradniki tačas vdeležujejo karnevala, kakor procesij? 24. junija je bila nedelja in ne predpustna. In vsejedno Vas ni bilo.

Vedno pridigujete duhovnikom, naj se ne vtikajo v posvetne reči, Vi pa določate, kateri dnevi so za procesije primerni, kateri pa ne. Po mojem mnenju je to strogo cerkvena reč, katero določati ima cerkvena oblast, ne pa sodnik, če je tudi drž. sodnije svetnik. Vedno govorite o vzvišenem poklicu duhovniškem in obetate v cerkvenih rečeh duhovnikom pokorščino, pa je ne skazujete. Zakaj? Zato, ker sploh cerkvene oblasti nad seboj v dejanju ne pripoznate; zato, ker ste — liberalec. To je tudi pravi in zadnji vzrok, zakaj se širi prepad med krščanskim ljudstvom in Vami, ne pa »terorizem moža, ki meni, da mu njegov vzvišeni poklic veleva širiti sovraštvo med preprostim ljudstvom in inteligenco«. Tisti mož, kateremu pravite, da ljudstvo terorizira, je že Vas in ljudi Vašega mišljenja javno zagovarjal pred ljudstvom, ki je delalo bridke opazke, ne le nad Vašim političnim, temveč tudi nad Vašim stanovskim delovanjem. Toda o tem pa morda drugič kaj več. Za danes sem na »Narodovo« izzivanje pojasnil le, zakaj dekan uradništva ni vabil, in zakaj se tukajšnje uradništvo cerkvenih slavnostij včasih tudi na vabilo ne udeleži. Da pa dekan uradnikov ni mislil odganjati — kakor se mu je podtikalo, kaže menda dovolj to, da so se jim ohranili v cerkvi odličui sedeži, in se je ljudstvu javno naznanilo raz leco, da imajo prvo mesto za sv. Rešnjim Telesom zastopniki javnih oblastij. J. B.

Iz Vitanja, 18. junija. (V e s e l o i n ž a l o s t n o.) Pri nas je bila letos veličanstvena procesija sv. Rešnjega Telesa. K temu cerkvenemu sprevodu je izredno pripomogla Marijina družba. Lepo število mladeničev je v najlepšem redu stopalo z rožnimi venci v rokah za prekrasnim tronom Jezusovega srca. Polnoštevilna vrsta belo oblečenih deklet z divno belo zastavo »Device Marije« za svetim Rešnjim Telesom je majestetično povzdignila krasoto procesije. Dolga vrsta skromno v pohorski noši oblečenih žen je sledila za dekleti. Za mladeniči Marijine družbe je bila šolska mladina, ki je z nežnim glasom molila prav glasno. Pred in za to tako krasno urejeno procesijo je bilo tisoč in tisoč vernega ljudstva, ki je s srčno molitvijo glasno hvalilo Vsegamogočnost. »Katoliško podporno delavsko društvo« je bilo koj za razpelom, kar je ugajalo verski zavesti pobožnih naših Pohorcev. Goreča molitev, pobožno petje in obnašanje vernega ljudstva v tem lepem redu je pokazalo, da smo zavedni katoličanje in zvesti sinovi domovine.

A dež za solncem — — Ta procesija pa je nekega gospoda Žinirja, protestantskega privrženca, silno bodla v oči. Pravijo, da je nekak oskrbnik v grajščini Mulleyeve gospode. Ta oskrbnik opravlja službo protestantovskega mežnarja, kedar se pastor pripelje iz Celja vitanjskim protestantom v tolažbo. V občinski hiši, berimo v vitanjskem rotovžu, imajo o velikih praznikih svoje reči. Tu sem primika radovednost časih celo kako baletno damo, in oskrbnik, oziroma vicepastor, zna vsem graciozno ustreči. Le čuda, da je katoliška občina tako dobrohotna s katoliškim denarjem!

Nemški katoličani poglejte malce v „Reich“ na svoje brate, če vas smemo tako imenovati, kako oni ljubijo versko samozavest! A tu pri nas pustite tega oskrbnika z imenom Žinirja, da ob slovesni procesiji sv. R. T. nalašč hodi pokrite glave poleg procesije s črnim psom!

V Vitanju bi že davno zavladal mir, če tega oskrbnika ne bi bilo. Čudimo se, da ga vitanjska gospoda posluša. Da ni ravno učen, se spozna iz njegovih spisov v celjski „Vahtarici“. Mnogo nercsničnega se je že izbruhalo na dan. Tak človek se pač ne sme zaletavati v nas poštene katoličane in zveste Slovence!

Knjige in časopisi.

»Katoliškega Obzornika« danes izšla druga letošnja številka prinaša nastopno vsebino: Dr. J. E. Krek: Leon XIII — socialni papež. — Dr. M Prelesnik: Protireformacija na Kranjskem. — Dr. J. Gruden: V znamenju svetih Cirila in Metoda. — Dr. A. Ušeničnik: Ideali slovenske mladine. — Apologetične misli. III. Apologija molitve. (M. P.) — IV. Starost človeškega rodu. (Dr. A. Ušeničnik.) — V. Človek in opica. (Dr. A. Ušeničnik.) — VI. Najmodernejša filozofija. Fr. Nietzsche. (Dr. J. E. K.) — VII. Poganske sestavine krščanstva. (Dr. A. Ušeničnik.) — Slovstvo: Almanah. (Dr. A. Ušeničnik.) — Drobtinice: Moderna filozofija in neoscholastično gibanje. (M P.) — Na platnicah: Paberki. — »Katol. Obzornik« izhaja štirikrat na leto in stane celoletno 5 kron. Naroča se pri upravništvu v Ljubljani.

»Pučki Prijatelj«, broj 11., ima sledečo vsebino: Naše gospodarstvo in gosp. obuka. — Blitva za krmljenje živine. (Beta vulgaris.) — Pokrajinsko gospodarsko vieće. — Opis vladinog vrta »Kimpi« kraj Krka. — Čišćenje ili plietba skraćivanje i vezivanje mladica kod loze. — Za naša društva. — Naša gospodarska organizacija. — Gospodarske viesti i sitnice. — Razne viesti.

besede. Ne bom je izdal, dokler bom živ, dokler bo svetilo solnce“.

„Nečeš je pustiti? Pomisli Timoš, in naposled mi povej: ali je nečeš pustiti?“

„Oči naj se mi zaspe z vročim peskom, ako jo ostavim“.

„Bomo videli“.

In šinila je v kočo.

„Vražja devojka“, rekel je Timoš in se globoko zamislil. In v spomin mu je prišla Olena, ki je bila tako krasna, kot jasna zora in pokorna in tiha, kot siva golobica. Spomnil se je nje in vzkliknil:

„Naj ne poznam miru, ako te izdam, grlica moja!“

3.

In odloči se, da pošlje prvo nedeljo snubače. Zgodaj se je začel z materjo posvetovati.

„Mati“, pravi ji, „izbral sem deklico in hočem, da jo vzamem. Blagoslovite me!“

„Pa Bog naj te blagoslovi, moj sin! Ožení se, moj sokol! A katero boš snubil? Himo?“

„Ne, mati, Oleno Boudarovno“.

„Oleno? A jaz sem se vedno nadejala, da boš vzel Himo. Krasna devojka je in mene spoštuje. A kaj naj ti rečem: ako si si izbral Oleno? vzemi jo; a meni bo vsaka snaha draga, ako bo tebe ljubila, moj sin“.

Poslali so snubače, pozvali priče in zaročili mlade.

To je slišala stara Hana in rekla je hčeri:

„Glej, hčerka, ni ti bilo usojeno, da bi postala Timoševa žena. A jaz sem mislila že za gotovo, da vaju bomo to jesen poročili“.

„A, kaj je gotovo na svetu, mati!“ odgovori turobno Hima.

„Ne žalostuj, hčerka! Tudi zate se najde še lepši. Tudi ti si še, hvala Bogu, mlada in krasna, kot jagoda“.

Zvečer je šel Timoš k svoji Oleni. Vesel je in zadovoljen in svet mu je lep. A kar naenkrat stoji pred njim kot oblak Hima, mrka, bleda in vpraša:

„Ali jo zapustiš, ali ne?“

On se komaj zave in pravi:

„Bog s teboj, nerazumljiva devojka, ali ne veš, da sem se že zaročil!“

„Ali je ne pustiš, vprašam te?“

„Bolje bi mi bilo umreti, kot brez nje živeti“.

„To je tvoja zadnja beseda?“

„Zadnja! Ne pustim je“. (Konec prih.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. junija.

Sprememba volivnega reda za deželni zbor koroški. V včerajšnji seji deželnega zbora koroškega je predlagal baron Aichelburg, naj se zavrne od deželnega odbora predložen načrt spremembe volivnega reda in naj se pozove deželni odbor, da predloži o tem nov spremenjen načrt po sledečih določilih: Vpelje se naj n o v v o l i v n i r a z r e d, po vzgledu pete skupine, z osmimi volivnimi okraji: a) mesto Celovec; b) sodni okraji okolica celovška in Trg; c) okrajno glavarstvo Št. Vid; d) okr. glavarstvo Volšperk; e) okrajno glavarstvo Velikovec; f) okrajna glavarstva Beljak, Paternion, Rožek, Borovlje; g) sodni okraji Št. Mohor, Koče, Trbiž, Podklošter; g) okrajno glavarstvo Špital. Pravico voliti ima v tej skupini vsak moški, ki ima pravico voliti v peti skupini, a mora biti vsaj jedno leto že v deželi. Ta volivni razred i m a s v o j e g a z a s t o p n i k a v d e ž e l n e m o d b o r u, torej naj se število deželnih odbornikov pomnoži na pet odbornikov. V o l i n a j s e d i r e k t n o i n t a j n o v vseh volivnih skupinah in v vseh okrajih. K m e t s k e

občine naj volijo 14 poslancev, in sicer sodni okraji: okolica celovška 1 poslanca, Trg 1, Borovlje in Rožek 1, Št. Vid in Svinc 1, Breže, Staridvor in Sv. Ema 1, Velikovec in Doberlavas 1, Pliberk in Železna Kapla 1, Volšperk, Št. Lenart in Št. Pavel 2, Beljak in Paternion 1, Trbiž in Podklošter 1, Št. Mohor in Koče 1, Špital, Sovodje in Millstadt 1, Gorenja Bela, Vogliče in Grebinj 1 poslanca. Pri volitvi v splošni kuriji in v kmetskih občinah je vsaka občina volišče. — Tisti, ki ima pravico voliti v kmetski ali mestni skupini, mora plačati najmanj 8 kron davka. — Pri prihodnjem zasedanju naj se načrt te volivne spremembe izroči poslancem v tisku. Ta predlog se je izročil odseku za volivno reformo.

Štajerski deželni zbor bode v sedanji letni sesiji končal vse predloge, jeseni torej ne bo zboroval.

Odložil mandat je štajarski dež. poslanec dr. Reicher.

Zopet izgubljena slovenska občina. Pri občinskih volitvah doslej slovenske občine pri Sv. Krištofu pri Laškem so dosegli zmago nemškutarji. Po poročilu nemških listov je v odboru poleg 17 nemško mislečih odbornikov sedem Slovencev. Slovenski prvaki so se za to volitev premalo brigali

Izpred mariborskega porotnega sodišča. Pred mariborskimi porotniki je bil obsojen radi uboja Jurij Klemenčič 35letni kajžar iz Roperc Dobil je štiri leta težke ječe. — Detomorilka Marija Sorka, 20 let stara dekla, ki je svojega novorojenega otroka treščila ob tla s tako silo, da je izdahnil, je dobila 5 let ječe.

Velika dobrodelna slavnost. Pevsko društvo »Slavec« priredi v nedeljo dné 14. julija t. l. veliko dobrodelno slavnost v korist pogorelcem v Kropi, Gorenji vasi, Dobrunjah in Bizoviku. Za danes naj omenimo, da bode ta slavnost prirejena na najširši podlagi in sicer v »Narodnem domu«, to je v vseh spodnjih prostorih, na vrtu in v »areni«. Druga društva naj se blagohotno ozirajo pri prireditvi svojih veselic na zgoraj navedeni dan. Slavna uredništva slov. časopisov prosimo, naj bi blagohotno posnemala tem potom prijavljene podrobnosti o tej dobrodelni akciji.

G Ivan Abram, katerega so našli v nezavesti poleg gostilne „pri angelju“ v Kolodvorskih ulicah v Ljubljani in ki je, kakor smo včeraj poročali, mej vožnjo v bolnico umrl, je ugleden tržaški rodoljub in predsednik „Tržaške posojilnice in hranilnice.“ Tajnik posojilnice g. I. Ulčakar in sin gosp. Abrama sta došla v Ljubljano. K včerajšnjemu poročilu javljamo še, da gospod, ki je g. Abrama našel, se pravilno piše Verbič ter je uradnik „Gosp. zveze.“ G. Verbič ga ni našel sam, ampak je bil v družbi štirih drugih gospodov. Dežnik g. Abrama je ležal 4 korake proč, torej je moral g. Abram strahovito pasti in skoro gotovo na obraz. V smrtnih bolečinah se je vil na cesti, ker je bil ves umazan. Poklicane rešilne družbe ni bilo dolgo časa na mesto.

S sv. Višarij 18. junija. Dobili smo slednjič vendar redno pošto, ki bode vsak dan prinašala in odnašala pisma i. dr. V oskrb jo je vzel g. J. Kraner; v njegovi prodajalni uti — ravno pod cerkvijo — je tudi pritrjen nabiralnik za pisma. Včeraj so prišla pisma prvič uradno na sv. Višarje. — Čez noč je padlo nad 20 cm. novega snega, in danes sneži neprenehoma naprej, kakor v najhujši zimi. Smreke in mecesni se kar šibe pod težkim snegom. Da smo začeli peči zopet kuriti, ni čudno, ker toplomer kaže v jednomer le par stopinj nad ničlo. — Romarjev je bilo danes nekaj nad 50.

Občni zbor zadruge krojačev, klobučarjev itd. v Ljubljani se je vršil v nedeljo, 16. t. m. po določenem dnevnem redu. Načelnik pozdravi navzoče ter konštatira sklepčnost občnega zbora po § 16. zad. pravil, dasiravno je bila udeležba jako skromna. Prečita se zapisnik zadnjega obč. zbora l. 1900, ki se odobri. Iz računskega zaključka je razvidno, da je imela zadruga l. 1900 143 gld. dohodkov, ostalo premoženje iz l. 1899 znaša 169 gld. 69 kr.; torej skupaj 312 gld. 69 kr., stroškov pa je imela 119 gld. 57 kr. ostane torej 31. decembra 1900 premoženja še 193 gld. 12 kr. Pregledniki računov so knjige in račune pregledali ter iste našli v redu. Nato se je računski zaključek odobril. Pri volitvi, ki se je nato vršila, je bil, ker se je g. F. Železnikar podnačelništvu odpovedal, jednoglasno izvoljen g. Jos. Globelnik pod načelnikom. V odbor pa sta bila zopet izvoljena gg. Anton Krejči in Fran Cassermann. Pri posameznih nasvetih se je sklenilo, da se pristojbina za potujoče delavce, 50 za l. 1901, od članov, ki dosedaj še niso plačali, ako bi bilo treba, tudi postavnim potom iztirja ter se ta pristojbina v bodoče opusti. Nadalje se je tudi sklenilo, da se vsi dotični mojstri, kateri imajo delj časa in celo po več vajencev in vajenk, ne da bi iste naznanili pri zadrugi, opozore, odnosno da se po § 11. zadr. pravil kaznujejo s primerno globo. Nato se je načelnik, ker se ni nihče več oglasil k besedi, udeležencem zahvalil ter zborovanje zaključil.

Dani se. V Trnovem na Notranjskem zadružni misli toliko nasprotni liberalni možje so vendar po resnem in dolgem prevdarjanju prišli do veselega prepričanja, da je zadružništvo vendarle najboljši pripomoček, če si hoče kdo gospodarsko življenje zboljšati. Snujejo namreč mesarsko zadrugo in pripravljavni odbor so že sestavili, v katerega so izvolili poleg drugih trnovskega gospoda dekana. Živela zadružna misel! Vidi se, da vkljub besnemu napadanju »Narodovemu« pametna misel vendar zmaguje nad strastjo.

Iz Sorice. Poročilu, da je strela 13. t. m. na Torki vžgala in uničila vsa poslopja dvema gospodarjema, dostavim podpisani še to-le: Zgorelo je vse do tal, enemu gospodarju vsa živina 4 govedi in 2 prašiča, drugemu 3 govedi in 6 prašičev, obleka vsa. Ena gospodinja se je opekla tako, da se bojimo, da bi za opeklino ne umrla. Zavarovana sta bila le za nizke svote. Torka leži visoko, blizo 1200 metrov, dohod težaven; nesreča je še bolj občutna, ker se mora večinoma vse le na hrbtu prinesti. — Podpisani prosi usmiljena srca za kak dar ubogim pogorelcem. A. Jamnik, župnik.

Zopet velik požar. Dne 15. t. m. okoli ½12. ure predpoldne pojavil se je na dosedaj neznan način v Jurkovem selu (Skoki) v občini Sošice v Žumberku ogenj. Ker je bilo ravno v tem hipu silno vetrovito, stala je v enem času cela vas v ognju. Pogorela je cela vas od 15 hišnih številk z vsemi gospodarskimi poslopji. Rešili si ljudje niso nič, ker so bili vsi po polju na delu, a predno so prišli, našli so že vse v ognju. Škoda se računa na 50.000 K, a zavarovano ni bilo nič. Revščina je sila velika, ker v celej vasi ni ostalo hiše ne hleva, samo zidovje in pepel. Jedno težko bolnico iznesli so iz ognja, no umrla jim je na rokah.

Osebne vesti Justični minister je prestavil sodnega adjunkta g. Viljema Kronasserja iz Ptuja v Slov. Bistrico, računskega revidenta pri nadsodišču v Gradcu g. Jožefa Repa pa je imenoval računskim svétnikom. — Višji inžener II vrste pri evidenčnem uradu g. Jan. Mattesich v Ljubljani je imenovan višjim inženerjem I. vrste v 8. čin. razredu.

Premeščen je, kakor poročajo graški listi, g. nadučitelj Srečko Pirc v Dobovi pri Brežicah.

Štajerske novice. Strela je udarila v graščino v Pišecah, a le enkrat užgala tramovje. Ogenj so pogasili. — V šolsko poslopje v Resniku pri Zrečah je udarila strela, ko ni bilo nikogar v poslopju. — Gad je vpičil pri sv. Andražu pri Velenju 17letno deklo gosp. nadučitelja M. Levstika Nežo Vihar, ko je v vinogradu plela. — Sv. birma bo prihodnjo nedeljo v Središču.

Požari na Štajerskem. Požar je upepelil Drozgovo domačijo z gospodarskim poslopjem v Ciglencah niže Vurberga. Škode je nad 4000 K. Strela je užgala Okornov kozolec pri Škofji vasi. Kozolec je pogorel do tal. V Zidanem mostu je v takozvani Šarni peči zgorelo poslopje in hlev.

»Deutsches Haus« v Celju. Celje torej vender dobi »Deutsches Haus«. Skromna stara hiša na Bismarckovem trgu bode dobila to ime. Ta hiša je bila mestna. Prepustila sta jo za »Deutsches Haus« mestna uprava in nemška »šparkasa«, ker ni bilo upati, da se nabere z »milimi darovi« za dostno denarja za večje in lepše poslopje. Je pač velika razlika mej ponosnim slovenskim »Narodnim Domom« v Celju in staro hišo »Deutsches Haus«!

Povodenj na Goriškem. V soboto je vsled velikih povodnji na Bovškem Soča tako narasla, da je odnesla pri Barki tam, kjer se gradi novi most, provizoričen lesen most, po katerem so vozili razni materijal za zidanje. Odtrgala je tudi vrv pri brodu in jo odnesla. Odnesla je tudi več druzega materijala pripravljenega za most, tako da cenijo škodo, ki jo je provzročila, na več tisoč kron. Z Bovškega se poroča, da je Rabelj skoraj pod vodo, cesto pod Mlužami je voda razdrla. Pošta na mnogih krajih ni mogla naprej. Hudournik pri Žvikarju je narastel čez cesto v celo jezero. Iz Kobarida se poroča, da so nalivi na cesti v Kot napravili škode 20.000 K. Veliki most je podrt. Kobariška dolina je bila vsa pod vodo, enako del Kobarida. Veliko škode je povzročil naliv tudi v okolici Tolmina. Ves levi breg pri Tolminu je Soča poplavila. Nova cesta od mosta proti Tolminu je na raznih krajih odplavljena. Dva mosta sta šla po vodi. Proti sv. Luciji je bila zveza pretrgana. Kakor smo včeraj poročali, je povodenj napravila silno škodo tudi v Furlaniji. V Furlaniji je na stotisoče škode. Samo v občini Flumičel računajo škodo na 150 tisoč kron. Regulacija Soče v hribih je nujno potrebna.

Samomor vojaka. V Trstu se je ustrelil v vojašnici četovodja Ivan Kramar, doma iz Kapel pri Brežicah. Vzrok samomoru je baje strah pred kaznijo.

Ljubljanske novice. Ljubljanska požarna bramba na bojišču. Danes po noči so imeli vojaki na Selu nočne vaje. Prižgali so svetilko oziroma bakljo, katere namen je razsvetljevati bojno polje. V okolici so prebivalci, ki so od zadnjih požarov še vedno silno prestrašeni, mislili, da gori. Ker je žar se kazal 300 m okolu, je to mislil tudi stražnik na ljubljanskem gradu in poklical je ljublj. požarno brambo, ki je res prihitela na — bojno polje, a vojaki je v boju niso mogli rabiti in tako se je požarna bramba pripeljala zopet nazaj v svoj „Mestni dom“. — O rešilnem vozu ljubljanskem se nam piše: V slučaju ponesrečenega g. Abrama ni bilo rešilnega voza skoro pol ure na mesto. G. Abrama bi torej prej spravili v bolnico, ako bi ga tja prenesli, namestu, da bi čakali ‚hitre‘ rešilne družbe, ki poleg svoje hitrosti nima v vozu niti potrebnih nujnih zdravilnih pomočkov, vsaj v slučaju g. Abrama jih na zahtevo zdravnika g. Mahra ni mogla dati! — Dijaške ulice imajo nemško-sloven. napis. Tudi nekaj drugih ulic ima še take ulične napise. Ti napisi menda ostanejo za spomin na „stare čase“. — Kapelnik „Meščanske godbe“ je zopet postal g. Benišek. S tem si je godba pridobila mnogih prijateljev. — Na novo pretlakati so morali električno progo pred Krapševo kavarno. Usedel se je kanal in se je proga znižala. — Kolesar povozil je včeraj v Miklošičevih ulicah šest let starega dečka Stanislava Breganta. Deček je pri padcu si zlomil nogo. — Vojaška godba svira danes ob 6. uri zvečer pod Tivoli. — Veliko gozdno veselico priredi prihodnjo nedeljo pevsko društvo „Ljubljana“ pri Čonžku pod Rožnikom.

Razpisane učiteljske službe. V Kostrivnici pri Slatini je razpisana služba učitelja, v Olimju pri Podčetrtku pa učitelja voditelja za ednorazrednico.

Subskripcija na rente pri poštno-hranilničnem uradu Da se olajša subskripcija na novo 4% kronsko rento, bili so — kakor je znano — vsi poštni in davčni uradi pooblaščeni, da mogo sprejemati podpisovanja za poštno-hranilnični urad. Omenjeni uradi izdajejo brezplačno tudi prospekte in zglasilne vzorce (formulare) v jezicih, ki so v dotičnih deželah navadni. Poštni in davčni uradi so že preskrbljeni s potrebnimi tiskovinami; treba jih je bilo poslati vsega skupaj malo ne 1,000.000 izvodov. Vsled prirejenih priprav in zelo ugodnih kurzov za podpisovanje se je nadejati, da se bode občinstvo s to priložnostjo okoristilo in jo v obilnej meri porabilo za plodonosno nalaganje prihranjenih vsot. Že sedaj se čuje živahno povpraševanje.

* * *

Cesarjevo darilo kardinalu Skrbenskemu. Po naročilu cesarjevem je izročil drugi višji dvornik knez Montenuovo kardinalu-knezonadškofu baronu Skrbenskemu dragocen pectorale na zlati verižici v spomin na cesarjev obisk v Pragi.

Morilci kralja Umberta? V jamah pri Grossenheimu so bili, kakor se poroča iz Draždan, predvčerajšnjim aretovani trije laški delavci, katere se sumi, da so se udeležili umora kralja Umberta. Laške oblasti trdijo, da je ta sum popolnoma opravičen. Aretovanje se je izvršilo na posredovanje lašl ih oblasti.

Ruska carinja Aleksandra je dobila včeraj četrto hčerko Anastazijo. Prva je šestletna Olga, druga štiriletna Tatjana in tretja dveletna Marija.

Stavka trgovskih pomočnikov se je pričela včeraj v Rimu. 800 trgovskih pomočnikov iz trgovin z živili je pričelo stavkati. Njihov bojni klic je: „Dajte nam nedeljski počitek!“

Železnica brez železniških paznikov je sedaj Canada Pacific železnica. 3000 železniških paznikov je stopilo v stavko.

Narodno gospodarstvo.

Namen in naloga kmetijske znanosti, pa dunajska c. kr. visoka šola za zemljedelstvo.

(Našim abiturijentom v pojasnilo napisal Posavec.)

Zgodovinski razvoj zemljedelskega višjega šolstva se pričenja z Albertom Thaerom v začetku 19. stol Kot zdravnik je že spoznal, da se opira kmetijstvo v prvi vrsti na prirodoznanske vede, da ima napredek zemljedelstva svoj najvarnejši temelj v raziskavanju zakonov rastlinske in živalske hranitbe in v njihovem umnem vporabljevanju v gospodarstvu. Thaer je skušal pojasniti vzroke in mejsebojno zvezo prikazni tudi na polju kmetijstva, posebno od njih produktivne strani, in zato bi ga lahko imenovali utemeljitelja znanstvenega zemljedelstva.

Iz prvotnih manjših akademij so se razvile pozneje samostojne visoke kmetijske šole, ki so bile pozneje v nekaterih državah pridružene kot popolnoma enakopravna stroka vseučiliščem (n. pr. v Nemčiji: kmetijski oddelek na univerzah v Hallu, Berolinu, Lipskem itd.).

Pri nas nismo še prišli do spoznanja slovitega Justa Liebiga (ki je bilo odločivno za nemške razmere), da je vseučilišče tudi za najvišje izobrazbe želečega poljedelca najprimernejša učilnica. In tako je dunajski najvišji zavod za kmetijstvo kot tak brez vsake zveze z vseučiliščem in so ga celo krajevno potisnili venkaj na vetrovne »turške šance«, v pomnik poznim rodovom, da je kmetijstvo danes le pastorka pred naučnimi oblastmi.

Toda to so le bolj aksidentalne stvari, dasi ne brez velikega vpliva na razvoj naših zemljedelskih razmer. Važnejše je vprašanje, v koliko doseza naša dunajska šola svoj gori označeni namen.

Thaer je dosegel toliko vspehov zato, ker je spoznal važnost polja, hleva itd., tudi za proučujočega poljedelca kot sredstvo za poskuse, za navajanje zgledov in je kot tako povdarjal na vso moč.

In res, kakor si ne morem misliti kemika brez kemičnega inštituta, brez laboratorija, kakor mora imeti bodoči zdravnik svoj institut, svojo kliniko, taisto velja tudi za zemljedelski nauk.

Tudi tu je treba posebnega zavoda, ki nudi docentu sredstva, da more z lastnim preiskavanjem in opazovanjem izpopolnjevati svoje znanje, ter ostati tudi v tesni zvezi s praktičnimi deli poljedelstva. Kakor pri drugih, tako tudi pri naši stroki oni učitelj najbolje izpolnjuje svoje mesto, ki ne predava, če tudi kritično samo misli in iznajdb drugih; ampak ki si tudi sam dejansko pomaga zidati stavbo svoje stroke.

Dalje ima pa tudi zemljedelska visoka šola dijaku podajati potrebni nazorni material, kakor tudi onim, ki hočejo pospeševati znanost z lastnim opazovanjem, nuditi potrebni material za raziskavanje.

Demonstracija ima vedno spremljati poduk; dijak mora biti sleherni trenotek v stanu to, kar je slišal, primerjati z istinitostjo; njegovo oko se s tem bistri za na-

ravno opazovanje, pa tudi njegovo zanimanje za stvar se vzbuja.

Ako vse to pomislimo, ne bo težko, odgovoriti na vprašanje; katere dele mora imeli visoka zemljedelska šola in v koliko odgovarja dunajska zemljedelska šola tem zahtevam.

K visoki šoli za kmetijstvo spada:

1. Poskusno polje t. j. kompleks njiv in travnikov, kjer se obdelujejo praktično vsa vprašanja, tikajoča se pridelovanja kmetijskih kulturnih rastlin, mej drugim se je ozirati na gnojitev, na vrednost raznih varijetet, različnih vrst kulturnih rastlin, na vpliv, ki ga ima globoko obdelovanje zemlje, na kolobarjenje itd.; zastopani so tukaj tudi razni tipi gospodarskih zistemov, da se lahko dijak prepriča o njih posebnostih na podlagi lastnega opazovanja. — Tako poskusno gospodarstvo je dobila dunajska šola še-le zadnji čas od Nj. Veličanstva cesarja v dar, le žal, da je malo predaleč in da se še ni prevzelo v upravo v šolske namene. V koliko bo ustrezalo svojemu namenu, bomo videli.

2. Je potreben kmetijski hlev za razne pasme domače živine, kjer naj so zastopane vse, gotovo pa najvažnejše pasme gospodarske živine, deloma da jih ima dijak v njihovih prvotnih oblikah in posebnostih pred očmi, deloma da more delati poskuse v njihovem oskrbovanju, hranitvi in izkoriščanju. Od cesarja darovano poskusno posestvo ima tudi tak hlev, ki še menda ni popolnoma urejen in bo obsegal tudi popolno urejeno mlekarno.

3 Daljni atribut je kmetijski vrt. V njem naj bodo kolikor največ mogoče zastopane vse vrste (species) in zlasti vse varijetete gospodarskih kulturnih rastlin, če tudi na manjših gredicah, da more dijak spoznavati njihove lastnosti in razlike. Tej zahtevi precej odgovarja dunajska šola: Mnogo rastlin, ki jih na Kranjskem ne pridelujemo, vidiš tu. Razne varijetete kulturnih rastlin so toliko važnejše v kmetijskem vrtu, ker se botanik, vsaj s kmetijskega stališča, z njimi ne peča. Razven najraznovrstnejših poskusov, ki se delajo z rastlinami zaradi požlahtnjevanja, ali iz fizioloških in biologičnih ozirov imamo na tem vrtu poseben fitopatologičen oddelek, kjer opazujemo razvoj raznih parazitov (zajedalcev), zlasti rastlinskih, njihovo pogubno delovanje in sredstva proti njim. Deloma izpolnjuje dunajski kmetijski poljski šolski vrt tudi nalogo poskusnega polja pod št. 1.

4. Slednjič potrebuje kmet. šola poleg raznih obilnih zbirk, katerih ima dunajska mnogo, tudi laboratorija za profesorje in dijake. Opazovanja na polju rastlinstva in živalstva zahtevajo večinoma na koncu preiskavo v kemičnem laboratoriju.

Darovi.

IV. izkaz darov
za pogorelce v Gorenji vasi.

Od 15. do incl. 18. junija. Mestni župni urad Škofja Loka 6 K, Jože Šubic 4 K, župnik Regen Unec 15 K, uredništvo »Slovenca 32 K, Šliber, župan Selca 32 K, Jelovčan pri Petranu 6 K 40 h., Hribar, upravitelj Gore 29 K 30 h., profesor Gnjezda v Ljubljani 10 K, župni urad Poljane 221 K 86 h., dekanijski urad Stara Loka 183 K 42 h, župni urad Homec 10 K, Trnovo v Ljubljani 18 K, Planina 12 K, Križevo pri Kostanjevici 10 K, župnik Aljančič na Dobravi 20 K.

Pomožni odbor Gorenja vas 18. jun. 1901.

Matej Pintar,
načelnik.

Telefonska in brzojavna poročila.

Gradec, 19. junija. (C. B.) Deželni odbor je predložil v današnji seji deželnemu zboru načrt volivne reforme, po kateri bi štel v bodoče deželni zbor 73 mesto 63 poslancev. Stevilo mestnih zastopnikov se pomnoži za dva mandata ter uvede nova skupina delavcev in davkoplačevalcev pod 8 kron s sedmimi mandati. Določbe glede ostalih kurij, torej tudi kmečke, ostanejo pa nepremenjene. Volivno pravico v novi skupini ima vsak delavec, ki je v okraju stalno bival od 1. januvarija volivnemu razpisu predidočega leta in vsi davkoplačevalci pod 8 kron.

Praga, 19. junija. K velikemu češkemu sokolskemu sestanku pride 300 ruskih telovadcev.

Brno, 19. junija. Tu so se primerile velike demonstracije trgovskih pomočnikov za nedeljski počitek.

Bolzan, 19. junija. Reka Adiža je blizu Neumarktla poplavila nad 4000 oralov rodovitne zemlje.

Lvov, 19. junija. V dež. zboru je posl. Barwinski utemeljeval predlog glede ustanovitve višje rusinske gimnazije v Stanislavi. Predlog se je izročil šolskemu odseku.

Pariz, 19. junija. Senat je vsprejel prvih 12 članov vladne predloge o kongregacijah.

London, 19. junija. „Daily Express“ javlja, da se bode cesar Viljem koncem avgusta peljal nasproti nemškim četam, ki se bodo vračale iz Kine, ter se potem postavil na čelo teh čet. Nemško brodovje bode plulo mimo Cherbourga, kjer bode cesarja Viljema pozdravil Loubet.

Bruselj, 18. junija. Krüger dementuje vse vesti, da bo vojna v Južni Afriki skoro končana. Krüger pravi, da bo vojna trajala še dolgo časa.

London, 19. junija. Polkovniki Greenfeld, Mack-Wicking in Welson so 15. t. m. dvakrat poskušali pregnati burskega poveljnika Beyerja iz tabora pri Sandriverpoolu, a vselej brezuspešno. Ujeli so le nekaj malega mož in nekaj živine.

Kapstadt, 19. junija. Zdi se, da namerava Dewet združiti pod svojim poveljstvom vse ostale burske oddelke.

Umrli so:

15. junija. Terezija Marchkart, strojnika hči, 3 leta, Marije Terezije cesta 10, bronchitis bas.

16. junija. Ana Marjeta Pavločič, rejenka, 1 leto, Križevniške ulice 9, plučnica.

17. junija. Ivan Abram, lesni trgovec, 60 let, je bil v Kolodvorskih ulicah od kapi zadet.

18. junija. Marija Jevc, kajžarja žena, 50 let, Črna vas 34, oslabljenje. – Josip Muren, jurist, 22 let, Ambrožev trg 3, jetika.

V hiralnici:

15. junija. Marjeta Mikuž, gostija, 75 let, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 m, srednji zračni tlak 736·0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
18	9 zveč.	732·8	10·2	sr. szah.	dež	19·8
19	7. zjutr.	731·7	9·6	sr. sever	dež	
	2. popol	732·0	11·5	sl. svzh.	„	

Srednja včerajšnja temperatura 10·9 normale: 18·1°

Žitne cene

dné 18. junija 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za junij	K	8·00	do	8·05
„ „ jesen	„	8·30	„	8·31
Rž za junij	„	7·96	„	7·98
„ „ jesen	„	7·26	„	7·27
Turšica za junij	„	5·65	„	5·66
„ „ julij-avgust	„	5·68	„	5·69
„ „ september-oktober	„	5·88	„	5·89
Oves za julij	„	—	„	—
„ „ jesen	„	6·57	„	6·58

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	„	8·03	„	8·04
Rž za oktober	„	6·84	„	6·85
Oves za oktober	„	5·25	„	5·26
Koruza za junij	„	5·12	„	5·14
„ „ julij	„	5·44	„	5·45

(Effektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K	8·05	do	8·00
„ južne žel.	„	—	„	—
Rž „ „	„	7·80	„	8·05
Ječmen „ „	„	7·30	„	8·25
„ ob Tisi	„	7·20	„	8·25
Koruza ogerska	„	5·70	„	5·80
Činkvant „	„	6·95	„	7·25
Oves srednji	„	8·15	„	8·25
Fižol	„	8·00	„	10·00

ANT. PRESKER
krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 6
se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške obleke
iz trpežnega in solidnega blaga po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo
zgotovljene obleke
posebno na **haveloke** v največji izberi po najnižjih cenah.
Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov. 7 45

Lak, kovinasti, mrzel uporabljiv, v poljubni boji, za pozlatarje, optike, kleparje itd., je v zalogi pri tvrdki **RRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 228 **23** 11—11

Na prodaj sta
2 križeva pota
jeden 95 cm. visok, velja **gld. 65·—**,
drugi 150 cm. visok, velja **gld. 250·—**
pri 552 12–8
FR. TOMAN-u,
podobarju in pozlatarju v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1.

Žagar
dobi takoj službo. — Plača po dogovoru.
Ponudbe z izkazom dosedanjega službovanja naj se dopošljejo **do 1. julija t. l.** pod naslovom:
Josip Kogovšek,
615 2–2 posestnik žage v Idriji.

Mizarska zadruga
v Št. Vidu pri Ljubljani

se toplo priporoča preč. duhovščini in vsemu p. n. občinstvu v naročitev raznovrstne
hišne oprave
ter tudi **druge oprave,** temne in likane, poljubno po želji izvršene. — Raznovrstne oprave izvršujejo se v vseh po ljubnih slogih, lastnih in predloženih uzorcih, najtrpežnejše in iz dobro izsušenega lesa po nizkih cenah.
V prav obilno naročitev se priporoča
J. Arhar,
238 17 načelnik.

Štajerska **ROGAČKA** KISELA VODA **Gempel- in Styria-vrelec** SVETOVNOZNANA OSVEŽUJOČA PIJAČA. Nepresegljiva zdravilna voda.
Zastopnik za Kranjsko:
Mihael Kastner
v Ljubljani. 351 35-11

F. P. Vidic & Co.
v Ljubljani
ponudijo po **najnižji ceni** poljubno množino
stavbinske opeke,
zarezne strešne opeke
(Strangfalz-Ziegel) in tem pripadajočo **stekleno zarezno opeko.**
Strešna okna iz litega železa.
Peči in štedilna ognjišča
(lastni izdelek). 586 5
Roman-cement in dovski Portland-cement
pa tudi vse druge **za stavbe potrebne predmete.**
Najnižje cene.

Dunajska borza.

Dné 19. junija.

Skupni državni dolg v notah	98·15
Skupni državni dolg v srebru	98·—
Avstrijska zlata renta 4%	118·—
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	95·75
Ogerska zlata renta 4%	117·95
Ogerska kronska renta 4%, 200	92·85
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1670·—
Kreditne delnice, 160 gld.	659·75
London vista	239·75
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117·50
20 mark	23·50
20 frankov (napoleondor)	19·05
Italijanski bankovci	90·90
C. kr. cekini	11·32

Dné 18. junija.

3·2% državne srečke l. 1854. 250 gld.	180·—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	171·—
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	207·50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95·15
Tisine srečke 4%, 100 gld.	144·50
Dunavske vravnavne srečke 5%	258·—
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105·50
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94·25
Prijoritetne obveznice državne železnice	425·25
„ „ južne železnice 3%	341·50
„ „ južne železnice 5%	122·—
„ „ dolenjskih železnic 4%	—·—
Kreditne srečke, 100 gld.	398·25
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	397·—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	49·75
Ogerskega „ „ „ 5 „	24·—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	16·65
Rudolfove srečke, 10 gld.	58·—
Salmove srečke, 40 gld.	200·—
St. Genóis srečke, 40 gld.	234·—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	394·50
Ljubljanske srečke	60·—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	277·—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5935·—
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	881·—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	103·50
Splošna avstrijska stavbinska družba	159·—
Montanska družba avstr. plan.	461·—
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	440·—
Papirnih rubljev 100	253·—

Nakup in prodaja vsakovrstnih **državnih papirjev, srečk, denarjev** itd. **Zavarovanja** za zgube pri **žrebanjih**, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. **Kulanina izvršitev naročil na borzi.**

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, **Dunaj,** I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh **gospodarskih in finančnih stvareh,** potem o kursnih vrednostih vseh **špekulacijskih vrednostnih papirjev** in **vestni svéti** za dosego kolikor je mogoče **visocega** obrestovanja pri popolni varnosti **naloženih glavnic.**

Izdajatelj: **Dr. Evgen Lampe.** Odgovorni vrednik: **Ivan Rakovec.** Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.